

Remiss

DNR M2019/01776/R

*Remissvar: Remiss av promemorian
Genomförande av reviderade EU-direktiv på
avfallsområdet*

*Infrastrukturdepartementet
m.remissvar@regeringskansliet
ida.edwertz@regeringskansliet*

Remissvar: Remiss av promemorian ”Genomförande av reviderade EU-direktiv på avfallsområdet”

*Remissvaret har beretts av Byggherrarnas utskott för Miljö, Teknik och Kvalitet.
Byggherrarna, nedan ”vi”, lämnar härmed följande synpunkter på remissen.*

BAKGRUND

I promemorian lämnas förslag till hur ändringar i sex EU-direktiv på avfallsområdet ska genomföras i lag och förordning. Förslagen innebär i huvudsak följande.

- Bestämmelser om när avfall upphör att vara avfall införs i miljöbalken och det tydliggörs vem som har ansvaret för att uppfylla kraven för när material och produkter avfall upphör att vara avfall.
- Uttrycket kommunalt avfall ersätter termen hushållsavfall och utformas i huvudsak på samma sätt som i avfallsdirektivet. Samtidigt införs en möjlighet till ”frival” för hantering av kommunalt avfall som uppstår i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet.
- Bestämmelserna om kontrollplaner i plan- och bygglagen (2010:900) ändras så att en kontrollplan ska omfatta uppgifter om allt bygg- och rivningsavfall och även byggprodukter som kan återanvändas.
- Krav på källsortering av bygg- och rivningsavfall i ett antal fraktioner.
- Kommunernas ansvar för bygg- och rivningsavfall förtydligas.
- Ett förbud införs mot förbränning och deponering av avfall som samlats in separat för att förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.
- Bestämmelser om avfallsförebyggande införs, bland annat för förpackningar.
- Målen för materialåtervinning av förpackningar revideras så att de minst överensstämmer med de nya målen i förpackningsdirektivet för 2025 respektive 2030, bland annat för trä.
- Specifika nivåer för förpackningsavfall av järnmetall och aluminium ersätter det tidigare målet för förpackningsavfall av metall.
- Leverantörer av varor ska tillhandahålla information om förekomst av särskilt farliga ämnen i varorna till Europeiska kemikaliemyndigheten genom en särskild databas som kommer att vara tillgänglig för aktörer inom avfallshantering och konsumenter.
- Det har i avfallsdirektivet införts en skyldighet för medlemsstaterna att inrätta elektroniska register för uppgifter om farligt avfall. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att tillhandahålla en sådan digital lösning.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 5 juli 2020.

För byggherrar innebär förslagen att ansvaret för säker hantering av farliga ämnen, återvinning och återanvändning stärks. För den kompetente byggherren ska förändringen inte bli stor, då ändringarna avser krav på ordnad dokumentation enligt nuvarande miljöbalk och de branschregler som utarbetats till exempel genom Kretsloppsrådet. PBL ändras så att

- Kontrollplaner enligt PBL ska omfatta uppgifter om allt avfall som åtgärden kan ge upphov till och hur avfallet ska tas om hand för att möjliggöra
 - a) avlägsnande och säker hantering av farliga ämnen, och
 - b) materialåtervinning av hög kvalitet, och
 - c) vilka byggprodukter som kan återanvändas och hur dessa ska tas om hand.
- Kontrollansvarig ska i fråga om rivningsåtgärder, biträda vid inventeringen av farligt avfall och annat avfall.
- Vid det tekniska samrådet ska man gå igenom hur identifieringen av avfall och återanvändbara byggprodukter har gjorts.
- För slutbesked ska byggherren visa att kontrollplanen har följts och att eventuella villkor i startbeskedet och kompletterande villkor har följts (ingen ändring i sak).

Om byggherren avser att söka dispens från sorteringskravet bör detta göras innan kontrollplanen fastställs.

Byggherren kan antas få ökade kostnader för de nya kraven om hantering av bygg och rivningsavfall.

YTTRANDE

Övergripande

Utgångspunkten för vårt remissyttrande är de "Riktlinjer för resurs- och avfallshantering vid byggande och rivning" (nedan "Avfallsriktlinjerna") som utvecklades inom ramen för Kretsloppsrådet och som har en hög ambitionsnivå när det gäller att öka återvinningen. Riktlinjerna har utvecklats gemensamt mellan bygg- och fastighetssektorns (nedan "Sektorn") aktörer – byggherrar och fastighetsägare, byggindustri, byggmaterialindustri och konsulter.

Flertalet av Byggherrarnas medlemmar tillämpar idag dessa riktlinjer.

Vi anser att

- Det finns en uppenbar risk att de skärpta kraven för bygg- och rivningsavfall leder till ökade kostnader för byggherrar och då även bidrar till högre bostadskostnader.
- Det finns risk att mindre och oerfarna byggherrar, till exempel bostadsrättsföreningar och privatpersoner som bygger om, kommer att "flyga under radarn" då de inte är insatta i bygglagstiftningen. Det innebär att en skärpning av kraven även ger behov av ökade kontrollinsatser från kommunernas sida.

Numreringen av styckena nedan följer promemorians.

8 När avfall upphör att vara avfall

Vi tillstyrker

- De föreslagna ändringarna som fastställer när avfall upphör att vara avfall.

Vi anser att

- Det är positivt att definitionen av avfall ändras så att det blir lättare att låta restprodukter få nya användningsområden.

9 Ansvar för avfallshantering

9.1 Den ursprungliga avfallsproducentens ansvar

Vi tillstyrker

- Förslaget att den ursprungliga avfallsproducenten ska ha ansvar för att hantera det avfall som producerats.

Vi anser att

- De föreslagna ändringarna i praktiken redan tillämpas inom bygg- och fastighetssektorn. Kompetenta byggherrar handlar upp avfallshanteringen från sina entreprenörer.

9.2 Förtydligande av avfallshierarkin

Vi tillstyrker att

- Den som är ansvarig för att avfall blir behandlat ska se till att det blir behandlat i enlighet med avfallshierarkin.

9.3 – 9.4 Kommunalt avfall och införande av frival

Vi tillstyrker

- Förslaget att uttrycket kommunalt avfall ska ersätta termen hushållsavfall och utformas i huvudsak på samma sätt som i avfallsdirektivet samt att kommunerna har kvar grundansvaret.

- Förslaget att möjlighet och rättighet till frival införs för hantering av kommunalt avfall som uppstår i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet.

Vi anser att

- Direktivet och föreliggande promemoria klart anger att kommunens ansvar för kommunalt avfall även kommer innefatta trädgårdsavfall från såväl hushåll som verksamheter då det ingår i definitionen av biologiskt avfall. Denna vidgning av kommunalt ansvar till att även till exempel innefatta trädgårdsavfall från verksamheter behöver tydliggöras.
- Det inte bara ska vara en möjlighet utan även en rättighet för verksamheter att själva få ta ansvar. Det är angeläget att det kommunala monopollet kring "därmed jämförligt" från verksamheters avfall bryts.
- Regeringen bör verka för att frival kan åtnjutas redan från och med 1 januari 2021.
- Avfall från fettavskiljare omfattas av frivalet. Här delar vi promemorians bedömning.

9.6 Bygg- och rivningsavfall

Vi tillstyrker

- Förslaget att den som producerar bygg- och rivningsavfall i en yrkesmässig verksamhet ska ansvara för hanteringen av detta avfall och att kommunerna ska ansvara för bygg- och rivningsavfall som inte produceras i en yrkesmässig verksamhet.

Vi anser att

- Detta redan tillämpas av sektorns seriösa aktörer.
- Det är ett rättvisekrav att samma krav riktas mot även mindre aktörer som bygger om till exempel bostadsrättslägenheter.

10 En databas med information om särskilt farliga ämnen i varor

Vi tillstyrker

- Förslaget att leverantörer ska vara skyldiga att lämna information om särskilt farliga ämnen i varor till en särskild databas.

Vi anser att

- Förslaget underlättar sektorns arbete att få fram information till sektorns system för miljöbedömning av byggvaror.

11 Utsortering och separat insamling

11.1 Brännbart avfall

Vi tillstyrker

- Förslaget att brännbart avfall ska sorteras ut och förvaras skilt från annat avfall.

Vi anser att

- Detta förslag i praktiken redan har införts i Avfallsriktlinjerna.
- Hänsyn måste tas till att det i många byggprojekt, till exempel beroende på platsbrist, kan vara svårt att göra en fullständigt korrekt sortering av bygg- och rivningsavfall. Se nedan 11.2.

11.2 Undantag från kraven på utsortering och separat insamling

Vi tillstyrker

- Förslaget att det i det enskilda fallet ska gå att få dispens från kraven på utsortering av bygg- och rivningsavfall.

Vi anser att

- Fokus måste ligga på en korrekt hantering av det farliga avfallet.

11.3 Behandling av avfall som samlats in separat

Vi tillstyrker

- Förslaget att avfall som samlats in separat för att förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas ska inte få förbrännas eller deponeras.

12 Skyldighet att erbjuda andra att förbereda avfall för återanvändning

Vi tillstyrker

- Förslaget att den som yrkesmässigt samlar in eller behandlar avfall ska vara skyldig att erbjuda andra att förbereda avfall för återanvändning.

13 Hantering av bygg- och rivningsavfall

13.1 Uppgifter om avfall i kontrollplaner

Vi tillstyrker

- Förslaget av hantering av uppgifter om avfall i kontrollplaner.

Vi anser att

- Detta redan inarbetats i Avfallsriktlinjerna.

13.2 Sorteringssystem

Vi tillstyrker i princip

- Förslaget att den som producerar bygg- och rivningsavfall ska sortera ut olika avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall.

Vi anser att

- Det är olyckligt att strukturen avviker från strukturen i Avfallsriktlinjerna.

14 Hantering av farligt avfall

14.1 Behandling av farligt avfall

Vi tillstyrker

- Förslaget att den som behandlar farligt avfall ska avlägsna farliga ämnen, blandningar och komponenter från de delar av avfallet som inte har farliga egenskaper, om det behövs för att uppfylla kraven i miljöbalkens bestämmelser om avfallshierarkin och hantering av avfall.

17 Förpackningar och förpackningsavfall

17.1 Förebyggande av förpackningsavfall

Vi tillstyrker

- Förslaget att verka för att minska mängden förpackningsavfall genom att förpackningar återanvänds.

Vi anser att

- Den stora mängden förpackningsmaterial som används i byggverksamhet är ett stort problem.

17.2 Materialutnyttjande respektive materialåtervinning

Vi tillstyrker

- Förslaget att termen materialutnyttjande ska ersättas av termen materialåtervinning i förpackningsförordningen.

17.3 Mål för materialåtervinning

Vi tillstyrker

- De föreslagna målen för materialåtervinning.

17.7 Utsortering av förpackningsavfall och returpapper

Vi tillstyrker

- Förslaget att den som har förpackningsavfall eller returpapper ska sortera ut det från annat avfall.

19. Sekretess

Vi tillstyrker

- Förslagen att införa sekretess som skyddar information som berör företags affärsintressen.

19.3 Naturvårdsverkets redovisning

Vi anser att

- Statistiken bör bygga på de dokumentations- och affärssystem som redan används för hantering av transporter. Det bör inte införas nya rapportdokument.

- Det är mycket beklagligt att Naturvårdsverket år 2007 lät det så kallade Kretsloppsregistret gå i graven. Det systemet, i utvecklad form, hade sannolikt kunnat leva upp till kraven på avfallsstatistik och spårbarhet.

20 Övriga frågor

20.1 Återvinningsförfaranden

Vi tillstyrker

- Förslagen att förteckningen i avfallsförordningen över återvinningsförfaranden ändras.

KOMMENTARER

Vi vill påpeka att

- Departementet inte verkar förstå skillnaden mellan byggbranschen (= byggindustrin/Sveriges byggindustrier) och bygg- och fastighetssektorn. Dessa begrepp är inte synonyma.
- De resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning (2019) som utredningen hänvisar till, redigeras och publiceras av Sveriges byggindustrier men är inte ett dokument från byggbranschen utan ett dokument som hela bygg- och fastighetssektorn gemensamt står bakom.

Stockholm 20 december 2019

Tommy Lenberg
vd

Enligt uppdrag

Per Lilliehorn
MTK-utskottet

Byggherrarna är en intresseförening för professionella byggherrar som arbetar för att stärka och utveckla byggherrerollen och det svenska samhällsbyggandet. Föreningens medlemmar är kontinuerliga byggherrar och beställer årligen byggprojekt för mer än 100 miljarder kronor.